

Česká inspekce životního prostředí si posvítí na těžaře z Turówa, musí jí doložit platná povolení

22.10.2024 - | Frank Bold

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) prověřuje, zda těžba v uhelném dole Turów na česko-polské hranici způsobuje ekologickou újmu kvůli dlouhodobému úbytku vody na české straně hranice. Nově ČIŽP do řízení zahrnula také polskou těžařskou společnost PGE. Provozovateli dolu inspekce oznámila, že je účastníkem řízení, a že právě po něm by případně mohla česká strana požadovat prevenci a nápravu ekologické újmy způsobené těžbou. Umožňuje jí to zákon o předcházení ekologické újmy.

Inspekce zároveň firmu PGE vyzvala, aby jí **dodala platná povolení k těžbě** i povolení týkající se **životního prostředí** vydaná polskými úřady. Klíčové je především **povolení k čerpání vody z dolu**. Ta na polské území odtéká zpoza českých hranic. Odvodňování nejvíc pociťují lidé v okolí z okolí Hrádku nad Nisou, především z Václavic a Uhelne ležících v těsné blízkosti dolu. Právě **na základě podnětu Sousedského spolku Uhelna** Česká inspekce životního prostředí šetření podle zákona o předcházení ekologické újmy zahájila.

„My zřejmou ekologickou újmu zažíváme na vlastní kůži každý den už dlouhé roky. Spodní voda už desítky let klesá, těžba se přibližuje k našim domovům a tím zároveň zesilují i její další negativní dopady. Důvod všech potíží je evidentní a zařazení provozovatele dolu mezi účastníky řízení naznačuje, že inspekce životního prostředí by mohla situaci hodnotit stejně,“ věří Milan Starec, obyvatel Uhelne a jeden z představitelů Sousedského spolku. Skutečností, že **hladina podzemní vody už od roku 2015 každoročně klesá o víc než metr**, argumentoval Spolek i v podnětu České inspekci životního prostředí.

„Těžební společnost PGE ještě před pár lety, když se vyhodnocoval vliv rozšíření dolu Turów na životní prostředí, tvrdila, že těžba nemá žádné negativní dopady na české území. Odtékání vody z českého území do dolu je ale dlouhodobě zjevné a nezpochybnitelné. Obáváme se, že na tom v budoucnu moc nezmění ani vybudovaná podzemní těsnicí stěna, která byla v projektu na rozšíření těžby od samého začátku a jejíž hlavním účelem je omezit množství vody, které do dolu vtéká,“ říká Lukáš Hrábek, tiskový mluvčí Greenpeace ČR.

Pokud se prokáže, že dochází k ekologické újmě, musí Česká inspekce životního prostředí podle zákona **uložit preventivní a nápravná opatření**, případně je sama přijmout a požadovat po tom, kdo újmu způsobil, finanční náhradu. Sousedský spolek jako možná opatření navrhoval například **omezení rozsahu těžby v dole** nebo **prodloužení a prohloubení podzemní bariéry**, která má zabránit pronikání vody do dolu.

„Ekologická újma je v tomto případě pokles hladin podzemních vod, Česká inspekce životního prostředí má podle zákona povinnost se jím zabývat. Na tom nic nemění ani česko-polská mezivládní dohoda. V rámci dohody se totiž česká vláda zavázala pouze k tomu, že nebude pokračovat v řízení vedeném před Soudním dvorem EU. Použití zákona o předcházení ekologické újmy ale dohoda nevylučuje. Tento zákon je významný právní nástroj, který vychází z evropského práva a umožňuje řešit dopady na životní prostředí v rámci celého území EU,“ vysvětlila právnička expertní skupiny Frank Bold Laura Otýpková, která se kauze dlouhodobě věnuje.

Jednou z podmínek česko-polské dohody byla stavba podzemní stěny, která by zabránila odtékání vody z českého území do dolu. Monitoring prvního roku provozu ale přinesl paradoxní výsledek: voda neprotéká skrz bariéru, v tomto ohledu tedy stěna funkční je. Ovšem **stahování vody z Česka stěna zabránit nedokázala**. Je tak možné, že voda nadále teče pod stěnou nebo okolo ní. Výsledek tedy je, že bez ohledu na nepropustnou stěnu, **voda v Česku stále ubývá**.

<https://frankbold.org/pro-media/tiskova-zprava/ceska-inspekce-zivotniho-prostredi-si-posviti-na-tezar-e-z-turowa-musi-ji-dolozit-platna-povoleni>